

СТАН, РІВЕНЬ, ДИНАМІКА КОРУПЦІЇ ТА НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезах розглянуто сучасний стан корупції та недоброчесності в Україні. Проаналізовано рівень корупційних проявів у різних сферах суспільного життя та простежено динаміку відповідних показників за останні роки. Визначено основні чинники, що обумовлюють поширення корупції, та окреслено напрями протидії цьому явищу.

Ключові слова: корупція, недоброчесність, антикорупційна діяльність, індекс сприйняття корупції, державне управління.

Abstract

The theses examine the current state of corruption and dishonesty in Ukraine. The level of corruption manifestations in various spheres of public life is analyzed and the dynamics of relevant indicators over recent years are traced. The main factors that determine the spread of corruption are identified and directions for countering this phenomenon are outlined.

Keywords: corruption, dishonesty, anti-corruption activity, corruption perception index, public administration.

Вступ

Корупція є одним із найгостріших системних викликів для сучасної України, що негативно впливає на якість державного управління, економічний розвиток та суспільну довіру до інститутів влади [1]. Недоброчесність посадових осіб і суб'єктів господарювання підриває основи правової держави та гальмує євроінтеграційні процеси. У цьому контексті комплексне дослідження стану, рівня та динаміки корупції набуває особливої актуальності.

Стан та рівень корупції в Україні

За даними Transparency International, Індекс сприйняття корупції (ІСК) України у 2023 році становив 33 бали зі 100 можливих, що свідчить про збереження значного рівня корупції в країні [2]. Попри позитивну динаміку порівняно з показниками 2014 року (26 балів), Україна ще значно відстає від країн Євросоюзу. Найбільш уразливими сферами залишаються судова система, правоохоронні органи, медицина та освіта.

Результати соціологічних досліджень підтверджують, що більшість громадян стикаються з корупційними практиками насамперед під час отримання адміністративних послуг, медичної допомоги та в процесі судових проваджень. Рівень готовності населення давати хабарі залишається порівняно високим, що свідчить про укоріненість неформальних норм у суспільній свідомості [3].

Динаміка корупційних проявів

Аналіз динаміки корупції в Україні за період 2015–2023 рр. дозволяє виявити певні тенденції. По-перше, спостерігається поступове зростання значення ІСК – з 27 балів у 2015 р. до 33 балів у 2023 р. По-друге, активізація антикорупційних інституцій (НАБУ, САП, ВАКС) сприяла залученню до відповідальності низки високопосадовців. По-третє, реформування системи публічних закупівель через впровадження системи ProZorro призвело до суттєвого скорочення корупційних ризиків у цій сфері [4].

Разом з тим, повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році ускладнило антикорупційну роботу внаслідок перерозподілу державних ресурсів та зосередження уваги на питаннях безпеки. Водночас міжнародні партнери посилили вимоги до доброчесності як обов'язкової умови для продовження фінансової підтримки та євроінтеграції.

Недоброчесність як складова корупційних відносин

Недоброчесність є ширшим поняттям, ніж корупція у вузькому розумінні, та охоплює будь-яку поведінку, що суперечить стандартам доброчесності: конфлікт інтересів, незаконне збагачення, приховування майна, непотизм тощо. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) фіксує щороку сотні порушень при декларуванні майна та доходів, а також численні факти конфлікту інтересів серед посадових осіб [5].

Особливу стурбованість викликає стан доброчесності в судовій системі. Попри запровадження кваліфікаційного оцінювання суддів та діяльність Вищої ради правосуддя, проблема суддівської корупції залишається актуальною, про що свідчать численні кримінальні провадження відносно представників судової гілки влади.

Висновки

Аналіз стану, рівня та динаміки корупції та недоброчесності в Україні свідчить про наявність певного прогресу в антикорупційній сфері, проте загальний рівень корупції залишається неприпустимо високим. Ефективна протидія потребує системних заходів: зміцнення незалежності антикорупційних інституцій, підвищення прозорості публічного управління, формування культури доброчесності в суспільстві та забезпечення невідворотності покарання за корупційні правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національну антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки: Указ Президента України від 04.10.2021 № 509/2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.
2. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>.
3. Звіт Національного антикорупційного бюро України за 2023 рік [Електронний ресурс] / НАБУ. – Київ, 2024. – Режим доступу: <https://nabu.gov.ua/news/rezul-tati-d-ial-nost-za-p-vr-chchia-2023-roku/>.
4. Звіт про діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції за 2023 рік [Електронний ресурс] / НАЗК. – Київ, 2024. – Режим доступу: <https://nazk.gov.ua/uk/documents/zvity>.
5. Worldwide Governance Indicators: Control of Corruption — Ukraine [Електронний ресурс] / The World Bank. – 2024. – Режим доступу: <https://maps.worldbank.org/projects/wb/country/UA/Ukraine?status=active>.

Скоробрещук Назар Олександрович — студент групи 1БС 24б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: nazarskorobreshchuk@gmail.com

Науковий керівник: Ковальчук Іван Васильович — старший викладач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Skorobreshchuk Nazar O. — Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: nazarskorobreshchuk@gmail.com

Supervisor: Kovalchuk Ivan V. — Senior Lecturer, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia